

Beszámoló Klebelsberg-ösztöndíjhoz

Szabó-Turákné Póka Ágnes, 2018

Doktori disszertáciomban, amelyhez az ösztöndíjat megpályáztam, Felső-Magyarország tágabb értelemben vett gazdasági igazgatásával foglalkozom a mohácsi csatától a Szepesi Kamara megalapításáig terjedő időszakban (1526-1567). Munkámban nemcsak a felső-magyarországi jövedelemigazgatóság kialakulását és működését tárgyalom, hanem esettanulmányként feldolgozom a legfontosabb jövedelmi ágak (harmincadok, hadiadó, bányászat, városok adója) kezelését is, valamint a felső-magyarországi jövedelemigazgatók, Georg Wernher, Thorda Zsigmond és Pesthy Ferenc a szakirodalom által csak részben feltárt pályáját, végül, de nem utolsósorban pedig az időszak kamarai tanácsosainak társadalomtörténeti vizsgálatára is vállalkozom.

Pályázatomban két levéltár anyagának kutatását jelöltem meg: az Eperjesi Állami Levéltár városi fióklevéltárában (Štátny archív v Prešove, Pobočka Prešov), valamint Kassa város levéltára (Archív mesta Košice). Eperjes város levéltára elsősorban azért kiemelkedő jelentőségű disszertációm és kutatásaim szempontjából, mert Georg Wernher, a nemzetközi hírű humanista, gazdasági szakember és diplomata itt töltötte élete nagy részét, így igen sok nyomot hagyott hátra a levéltár anyagában, többek között levelezésének egy részét, valamint városi tisztségviselése okán a hivatalos iratokban és a városi könyvekben is megjelenik. Eperjes azért is jelentős kutatásaim szempontjából, mert a városkönyveket példás alaposággal vezették, ráadásul azok kiváló állapotban maradtak ránk még az általam vizsgált korai évtizedekre is, így a város gazdasági életére is értékes forrást nyújtanak. A számadáskönyvek és az iratok egy része az egyes jövedelmi ágakra is fontos információkat nyújt, amelyek kiegészítik a Magyar Kamara iratanyaga alapján kibontakozó képet. Mivel Eperjes a korszakban végig harmincadhelyként működött, a levéltár anyaga, elsősorban a számadáskönyvek segítségével pontosíthatók a Magyar Kamara anyagából származó információim, és teljes egészében feltárható lesz, hogy a harmincadhely mikor mennyit jövedelmezett a városnak, az uralkodónak, illetve az esetleges bérlőnek. Hasonlóképpen jelentősek a városok adójáról szóló adatok, amelyek szintén kiegészítik és pontosítják eddigi kutatásaimat. Kulcsfontosságúak továbbá a sókamaráról szóló adatok, ugyanis a felső-magyarországi sókamarai hálózatról eddig csak néhány utalásból értesültünk, a szakirodalom pedig alig foglalkozott ezzel a kérdéssel.

A pályázatban megjelölt másik levéltár, Kassa város levéltárából hasonlóképpen számos fontos adatot reméltem, amelyek révén pontosabb képet kaphatok az egyes jövedelmi ágak igazgatásáról. Mivel Kassa főharmincadhelyként funkcionált, amely bizonyos mértékig az alá tartozó filiákat, azaz leányharmincadokat is irányította, igen jelentős anyagot reméltem a harmincadigazgatásra vonatkozóan. Kassa Eperjeshez hasonlóan szabad királyi városi ranggal rendelkezett, így egy összegben fizette az adót, amelynek nyomaira szintén számítottam a város levéltárában. A kassai sókamara felállítására vonatkozóan csupán adatmorzsákat találtam, azonban a kassai levéltár iratai között újabb, ezzel kapcsolatos iratokat reméltem fellelni. A kassai pénzverőházra vonatkozóan hasonlóképpen csupán néhány adatmorzsát találtam a kamarai iratanyagban, azonban elképzelhetőnek tartottam, hogy ennek működésére vonatkozóan újabb adatokra bukkanok Kassa levéltárában. Mivel Kassán jelentős katonaság állomásozott az általam vizsgált korszak nagy részében, valószínűsítettem, hogy az itteni levéltárban megtalálható a felső-magyarországi jövedelemigazgatókkal való levelezés egy része is. A város gazdasági központ mivolta és a térség életében betöltött szerepe szintén indokolta a felső-magyarországi jövedelemigazgatókkal való állandó iratváltást.

2018. május első felében Eperjesi Állami Levéltár városi fióklevéltárában (Štátny archív v Prešove, Pobočka Prešov) kutattam. A Magistrát Prešov fond mindkét, korszakomra vonatkozó részét átnéztem: a városkönyveket és az iratokat. A városkönyvek közül kutatásaim szempontjából a számadáskönyvek bizonyultak a leginformatívabb forrásoknak (időrendi sorrendben: no. 2676.: 1515-1527, no. 2686.: 1523-1555, no. 2662.: 1528-1537, no. 2663.: 1538-1544., 2665.: 1545-1554). Ezek alapján világosan rekonstruálható Wernher eperjesi pályája, ugyanis az év elejénél felsorolják a városvezetés tagjait név szerint, tisztségükkel együtt, később pedig a kiadások rovathan szerepelnek a kisebb tisztviselők az év folyamán nekik juttatott összegekkel együtt. Ily módon nem kell többé arra az eddigi szakirodalomban elterjedt, meglehetősen kétes módszerre hagyatkoznunk, amely szerint Wernher akkor volt jegyző, amikor kézirása felbukkan egy-egy évnél (már csak azért sem szerencsés ez a módszer, mert akkor is felbukkan a kézirása a városkönyvekben, amikor egyébként bíró volt!). Eredményeimről lásd az alábbi táblázatot:

Georg Wernher eperjesi karrierje Eperjes város fióklevéltárának számadáskönyvei és adójegyzékei alapján						
év/forrás (tisztség)	iratanyag jelzete, eredmény					
	no. 2676. számadáskönyv (1515-1527)	no. 2675. adójegyzék (1515-1527)	no. 2674. adójegyzék (1528-1543)	no. 2662. számadáskönyv (1528-1537)	no. 2663. számadáskönyv (1538-1544)	no. 2665. számadáskönyv (1545-1554)
1520						
1521						
1522						
1523						
1524	jegyző?					
1525	jegyző?					
1526	jegyző?, centumvir	jegyző				
1527	jegyző?, centumvir	jegyző				
1528			jegyző	esküdt		
1529			jegyző	esküdt		
1530			jegyző	esküdt		
1531			bíró	nincs adat		
1532			jegyző	első esküdt		
1533			jegyző	első esküdt		
1534				tribunus plebis, jegyző		
1535				centumvir		
1536				tribunus plebis		
1537				centumvir		
1538					centumvir	
1539					centumvir	
1540					centumvir	
1541					centumvir	
1542					centumvir	
1543					centumvir	
1544					centumvir	
1545						nincs adat
1546						centumvir
1547						centumvir
1548						centumvir

1549						centumvir
1550						centumvir
1551						centumvir
1552						centumvir
1553						centumvir
1554						centumvir

A számadáskönyvek azért is értékesek kutatásaim szempontjából, mert részletesen, jövedelmi áganként feltüntetik a város bevételeit, többek között a disszertációm szempontjából fontos harmincadbevételeket, valamint a sókamarából származó jövedelmet. Ezek az adatok azért is jelentősek, mert a Magyar Kamara számadásai hiányosan maradtak ránk.

A harmincadbevételeknél megtudjuk azt is, hogy a város a harmincadjövedelem mekkora hányadát szedhette be, és ez összegszerűen mennyire rúgott, amelynek alapján nemcsak arra lehet következtetni, hogy mely években származott jövedelme a harmincadból az uralkodónak, hanem kiszámolhatók a pontos összegek is. Olykor a harmincados nevét is feltüntetik, ami kiegészíti a Magyar Kamara iratainak adatait.

A sóról szóló adatok nagyon fontosak a sókamarahálózat kiépítése szempontjából, ugyanis erről igen keveset sikerült megtudnom a kamarai iratanyagból. Fontos tanulság, hogy a felső-magyarországi városokban található sókamarak felbukkanása a kamarai iratanyagban az 1540-es évek végén nem azt jelenti, hogy I. Ferdinánd ekkor hozta létre azokat, hanem csupán kamarai fennhatóság alá vonta a már meglévő kamarákat, hiszen létezésük már az 1510-1520-as években igazolható (no. 2676. 5. p.), és a későbbiekben is folyamatosan működtek (no. 2663.). A bejegyzések olykor arról is árulkodnak, hogy az adott évben mennyi sót adott el a szenátus, ill. mennyi maradt a raktárban, és mennyit juttattak a királynak

A számadáskönyveken kívül értékes forráscsoportot képeznek az adójegyzékek is, amelyek nemcsak az egyes polgárok adóját, hanem a városvezetők adott évben viselt tisztségeit is feltüntetik (no. 2674-2675., 2679.). Wernher városi karrierjének felderítésében komoly segítséget nyújtanak, ugyanis egyrészt a számadáskönyvek által homályban hagyott évekre vonatkozóan is tartalmaznak adatokat, másrészt pedig megtudhatjuk belőle, hogy hősünk olykor párhuzamosan több tisztséget is viselt.

Megvizsgáltam Eperjes város bírósági könyvét (no. 2685.), amelyben egy, Wernher szederkerti birtokára vonatkozó ügyet találtam.

A no. 2680 jelzetű Liber transactionumban találtam néhány adatot Thorda Zsigmondra és a Wernherrel rokonságban álló Melczer családra.

Átnéztem továbbá a no. 2116. jelzetű Cooptationes in civem kötetet, de sem Wernherre, sem Thordára nem találtam benne adatot. A no. 2118. jelzetű Liber neoconciviummal és a no. 2681. jelzetű Generale register debitorum et expositorummal hasonlóképpen jártam.

Magistrát Prešov, úradnych knihy			
irategyüttes	jelzet	cím	évkör
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2116.	Menoslov osob prijatych do zväzku mesta/Cooptationes in civem	1526-1914
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2118.	Matrika prijatych do zväzku mesta/Liber neoconcivium	1538-1676
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2662.	Danová účtovná kniha/populatky/Registum expositorum	1528-1537
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2663.	Mestská rada v Presove	1538-1544
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2664.	Libri rationum civitatis/összegző számadáskönyv	1539-1556
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2665.	Eperjesi számadáskönyv	1545-1554
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2674.	Danovy súpis/Adólajster	1528-1543
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2675.	Danová kniha/Regestum census extraordinarii (Iványinál: 846/a)	1511-1527
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2676.	Eperjes város számadáskönyve/Danová účtovná kniha/Census perceptio (a fordítás téves, Iványi segédletében szerepel helyesen! 890/a)	1515-1527
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2679.	Danovy súpis/Adólajstrom	1544-1566
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2680.	Kníha zmlúv a testamentov + register (Liber transactionum)	1561-1701
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2681.	Danová účtovná kniha/Generale register debitorum et expositorum	1508-1545
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2685.	Kníha mestského súdu/Eperjes város bírósági könyve	1555-1560
Magistrát Prešov, úradnych knihy	2686.	Úctovná kniha - na konci register dlznikov. Depozita in fidem et custodiam senatus ad aerarium civitatis.	1523-1556

A Magistrát Prešov fond másik nagyobb egysége az évrendbe sorolt szálas iratanyag. Ehhez darabszintű segédlet készült, így ennek segítségével könnyen ki tudtam válogatni a Wernherrel kapcsolatos iratokat. Ezekből fény derül Wernher életének kisebb-nagyobb eseményei mellett a városi és regionális ügyekre is. A Wernherrel kapcsolatos iratok nagy részéről, 63 darabról másolatot készítettem, valamint további kutatás céljából kigyűjtöttem további 72 irat adatait, köztük a Thorda Zsigmondra és feltételezhető rokonaira vonatkozó dokumentumokat is (utóbbiakat a szűkös napi kvóta miatt nem tudtam kikérni, bár a kutatószolgálatos több alkalommal is nagylelkűen túllépte azt).

A következő két hétben Kassa város levéltárában (Archív mesta Košice) kutattam a Tabularium metropolitanae in superiori Hungaria civitatis Cassoviensis c. irategyüttest, amely

Kassa feudális kori anyagának jelentős részét magába foglalja. Ennek első kötete a titkos levéltárról szóló, amelyen belül az első rész a tematikusan tagolódó ún. Thesaurus, amely darabszintű, regesztákkal ellátott segédlettel rendelkezik. Elsőként a B Privilegia irategyüttesben találtam egy iratot, amelyben Miksa főherceg utasítja Wernhert, hogy a Kassa környékén általa elfoglalt birtokokat adja vissza a városnak.

Ezután az E fasciculuson belüli Tricesima irategyüttest néztem át, amely nemcsak a kassai főharmincad, hanem a hozzá tartozó leányharmincadok (filiák) történetére vonatkozóan is számos adalékot nyújt. Az anyag érdekessége továbbá, hogy míg a kamarai iratok leginkább I. Ferdinánd intézkedéseit mutatják be, a városi anyagban I. János rendelkezései is megjelennek. A Mohács előtti éveket is beleértve nyolc iratot találtam. Köztük talán a legérdekesebb, hogy 1533-ban I. Ferdinánd mandátumot adott ki a városnak, hogy fizessék ki azt az 500 forintot vingárti Horváth Gáspárnak, amelyért az elzálogosította a harmincadot a városnak. Ezután 1550-nél folytatódik az anyag Fráter György kincstartó intézkedéseivel. A kincstartó több alkalommal is vámkedvezményt biztosított a város számára. Az iratokból több apróság is kiderül, például hogy I. Ferdinánd az 1556-os tűzvész után még abban az évben vámkedvezményt biztosított a város számára, amelynek bevételeit az újjáépítésre kellett fordítani.

A fentieket kiegészíti az F fasciculusban található Telonium, azaz a vámokra vonatkozó irategyüttes, amely lényegében a város számára biztosított vámmentességekről szóló oklevelek gyűjteménye. Ezek közül csak az első, 1527-ben kelt privilégiumról készítettem másolatot, mert a regeszták alapján a többi ennek szinte évről évre történő megerősítése.

A következő együttes a G fasciculuson belül található Census, azaz a városi adóra vonatkozó iratok gyűjteménye. Az itt található négy irat a város számára történő adóelengedéseket dokumentálja. Az ugyanitt fellelhető Contributio-ban nem találtam a korszakomra vonatkozó iratokat.

A H fasciculusban található Monetatio két iratot tartalmaz a kassai pénzverésre vonatkozóan. I. Ferdinánd 1528-ban megerősítette a város Mátyástól származó kiváltságlevelét, amelyben pénzverési jogot adott nekik, 1533-ban pedig fő- és jószágvesztést ígért azoknak, akik hamis pénzt vernek (azaz a kassai és körmöci kamarán kívül pénzt verőknek).

A Thesaurus II. kötete a Schwartzbachiana nevű irategyüttes, amelyhez már a 18. században darabszintű, regesztákat is tartalmazó segédlet készült, amely időrendben halad, így az 1526-1567 közti éveket néztem végig. Az alábbi részletesen kifejtendő témákra vonatkozó iratok többségéről sikerült másolatot készítenem (a szűkös napi kvóta nem tette lehetővé a teljes anyag feldolgozását, noha a levéltárosok olykor voltak szívesek nagylelkűen túllépni azt). A

jövőbeni kutatás céljából külön jegyzékbe vettem a segédletben szereplő azon iratokat, amelyeket ezúttal nem volt alkalmam kikérni (l. a táblázat megfelelő lapját).

Döntő többségében a harmincadigazgatásra vonatkozó iratokat találtam, amelyek részletesebben mutatják be a kassai harmincad történetét, mint a kamarai iratanyagban található források. Különösen a korai évekre vonatkozó iratanyag becses, ugyanis erre az időszakra vonatkozóan számos kérdést hagytak nyitva az általam elsősorban felhasznált kamarai források. Az anyag másik értéke, hogy egy-egy irat I. János a kamarai iratok által nem tárgyalt igazgatására is fényt vet.

Kisebb részben a városok adójára vonatkozó iratok is felbukkantak az anyagban, amelyek a harmincadokéhoz hasonlóan pontosítják a kamarai iratanyagból kibontakozó képet. Leginkább a város mentességét vagy egy-egy alkalmi adóelengedést tartottak fontosnak megőrizni (például a város 1556-os leégése utáni mentességet a taxa és a harmincad alól).

Néhány, a pénzveréssel kapcsolatos iratot is felleltem, amelyek különösen becsesek, mert a kassai pénzverőházra vonatkozóan nagyon kevés adatom van.

Wernherre vonatkozóan nagyon kevés iratot találtam ebben a gyűjteményben, mert a városi levelezést a Tabularium IV. kötetében, a Supplementum H[alagianum]ban őrzik az I-II. részben (l. később). Életrajza szempontjából kiemelkedő jelentőségű az az irat, amely kamarai működésének és egyúttal tanácsosságának legkorábbi bizonyítéka (no. 1576. már 1533. november 19-én kamarai tanácsosnak titulálja őt!). Az őt követő felső-magyarországi jövedelemigazgatók, Thorda és Pesthy levelei viszont szép számmal kerültek elő. Utóbbiakban elsősorban a fentebb említett kincstári jövedelmekre vonatkozó iratok, valamint olykor a kassai katonaság ellátásával kapcsolatos dokumentumok találhatók; ezek jelentős részét a szűkös napi kvóta miatt nem tudtam kikérni, adataikat további kutatás céljából önálló lapon vettem fel.

A Tabularium III. kötete a Supplementum Schramianum, amelynek mindössze néhány tucatnyi korszakomra vonatkozó irata között semmilyen, kutatásaimhoz szükséges iratot nem találtam.

A Tabularium utolsó, IV. kötetét a Supplementum H[alagianum] alkotja. Ennek I. és II. része a városi levelezés. Az I. sorozat, amelyet a Schwartzbachianából emeltek ki, piros iktatószámot kapott, míg a II. „lajstromozatlan, vegyes anyag”-ként szerepel; utóbbiak szürke sorszámmal szerepelnek. A két irategyüttes fizikailag egyet alkot, azaz mindkettőt közös időrendben dobozolták be. Ebből az együttesből elsősorban Wernher, másodsorban Thorda és Pesthy leveleit gyűjtöttem ki. Wernher éveken keresztül levelezett (sokszor Eperjes város nevében) Kassa várossal hivatalos ügyekben, illetve Andreas Melczerrel, a város jegyzőjével,

akivel baráti kapcsolatot is ápolt. Ide került a Magyar Kamara, illetve az uralkodó és a város közti, valamint Kassa más városokkal folytatott levelezésének néhány darabja is.

A Supplementum H[alagianum] utolsó, általam megvizsgált irategyüttese a III./3., azaz a város gazdasági-pénzügyi könyvei. Ezek közül a dis 6-8., illetve 11-14. jelzetű számadáskönyveket néztem át (a dis9 jelzetű a levéltáros tájékoztatása szerint 3-4 éve elveszett, de Kemény Lajos kiadásában hozzáférhető, a dis 10 pedig ott-tartózkodásom idején restaurálás alatt állt), amelyek a város bevételeit és kiadásait rögzítik. Az anyag kifejezetten szegényes, a számadáskönyvek többsége mindössze néhány lapra terjed (a dis12-ből például mindössze két lap maradt ránk). Az 1552-es évet magába foglaló dis 8 és az 1556-os évről szóló dis 11 a többenél jóval részletesebb, ezek valószínűleg teljes egészében ránk maradtak. A „kötetekben” elsősorban a királyi adókra vonatkozó részek voltak hasznosak számomra, így a – több alkalommal is feltüntetett – városi adóként befizetett összegek, valamint a – csak a dis 11-ben szereplő – harmincadbevételek számba vétele. Átnéztem továbbá a con I jelzetű népességjegyzéket és a dis 37 jelzetű vagyonjegyzéket, de nem találtam bennük a kutatásaimhoz kapcsolódó adatokat.

A Supplementum H[alagianum] III./3. anyaga			
irategyüttes	jelzet	cím	évkör
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 6	Kniha príjmov a vydavkov mesta. Könyv a város bevételeiről és kiadásairól.	1543-1545
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 7	Kniha príjmov a vydavkov mesta. Könyv a város bevételeiről és kiadásairól.	1547
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 8	Kniha príjmov a vydavkov mesta. Könyv a város bevételeiről és kiadásairól.	1552
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 11	Kniha príjmov a vydavkov mesta, Regestum introitus et exitus pecuniae civitatis Cassoviensis ad annum D. 1556.	1556 [1559]
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 12	Súpis príjmov a vydavkov. Bevételek és kiadások.	1559
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 13	Súpis príjmov a vydavkov. Bevételek és kiadások.	1571
Supplementum H[alagianum], III/3.	dis 14	Súpis príjmov a vydavkov. Bevételek és kiadások.	1567-1580

A hungarika-kutatás szempontjából az eperjesi anyag nagy része feltáratlan, a kassai anyagot pedig korszakomra még nem válogatták át és dolgozták fel gazdaság- és társadalomtörténeti szempontból. Az eperjesi anyag nagyban hozzájárul a kiváló humanista és gazdasági szakember, Georg Wernher életének megismeréséhez, ugyanis több mint két évtizedet felölelő eperjesi pályájáról nem készült alapkutatás, az eddigi szakirodalom adatai pedig számos ponton ellentmondtak egymásnak: azt sem tudtuk, pontosan milyen tisztségeket viselt, az évköröket tekintve pedig még nagyobb volt a zűrzavar. Eperjesi kutatásaimnak hála

az 1526-1554 közötti szakasz egyértelműen tisztázódott. Wernher Eperjesen található levelezésének feltárása szintén több adalékkal pontosítja az eddigi szakirodalom alapján ellentmondásokban bővelkedő életrajzát. Az eperjesi számadáskönyvek kutatásának másik jelentős hozadéka, hogy segítségükkel kiegészíthető a Magyar Kamara iratanyagában a jövedelmi igazgatás egyes ágazataira, különösen a harmincadokra, a taxára és az eperjesi sókamarára vonatkozó adatok, így mindegyikről a korábbinál pontosabb képet kaphatunk. A bevételek és kiadások összecszerű feltüntetése különösen becses, ugyanis a kamarai számadások hiányosan maradtak ránk, de a harmincadosok nevének említése is hasznos adalék.

A Kassa város levéltárában talált anyag elsősorban doktori értekezésem a felső-magyarországi harmincadigazgatásról szóló fejezetéhez nyújtott értékes adatokat, de nem elhanyagolható a más jövedelmi ágakról, különösen a cenzusról, illetve a bányászatról és a pénzverésről szóló fejezeteket kiegészítő adalékok sem. A Wernher-levelezésben talált iratok pontosítják egyes tisztségei, például kamarai tanácsossága viselésének időpontját, illetve Andreas Melczerrel való levelezése a városok közti kapcsolatokra és kettejük barátságára vet fényt. A másik két jövedelemigazgató, Thorda Zsigmond és Pesthy Ferenc hivatalos levelezése a jövedelemigazgatói működésükről alkotott képet egészíti ki.

Az elkészített másolatok segítségével – amelyek a levéltárral kötött szerződés értelmében nem hozhatók nyilvánosságra – segítségével elkészítettem disszertációm első változatát. Az anyag elsősorban a Georg Wernher életét tárgyaló fejezethez nyújtott felbecsülhetetlen segítséget, de jól tudtam hasznosítani a különféle jövedelmi ágakra vonatkozó iratokat is, úgymint a felső-magyarországi harmincadokról, a cenzusról, valamint kisebb léptékben a bányászatról és pénzverésről szóló fejezetekhez. A fotózott anyagot a következő években is hasznosíthatom majd többi kisebb résztanulmányhoz, a disszertációból megírandó könyvhöz, továbbá egy tervezett Wernher-monográfiához is.

A jövőben mindkét levéltárban folytatni szeretném a kutatást. Eperjes város levéltárában elsősorban Georg Wernher, Thorda Zsigmond, valamint Pesthy Ferenc felső-magyarországi jövedelemigazgatókhoz köthető, a mellékelt jegyzékben önálló lapon darabszinten felsorolt, szintén a Magisztrát Prešov fondban található dokumentumok feltárását szeretném folytatni. Ezen kívül megvizsgálnám azokat a városkönyveket, amelyekre ez alkalommal időhiány vagy a napi kvóta szűkössége miatt nem tudtam sort keríteni, esetleg éppen restaurálás alatt álltak.

Kassa város levéltárában a Schwanzenbach-gyűjteményben található iratok közül elsősorban a harmincadigazgatásra vonatkozók közül egyelőre csupán a regeszta alapján fontosabbnak tűnőkről készítettem másolatot, viszont mindenképpen érdemes lenne visszatérni, és feldolgozni a teljes anyagot. Ebben az irategyüttesben a Missiles címszó alatt megjelölt,

többségében a Supplementum H[alagianum]ba áthelyezett iratanyagot is érdemes volna kikérni, mert az eddig mintaszerűen megvizsgált együttesekben találtam a kutatásaim szempontjából érdekeseket. Thorda Zsigmond és Pesthy Ferenc iratai közül is jó néhányat nem sikerült kikérnem a szűkös napi limit miatt, ezeket szintén jó volna egy másik alkalommal feldolgozni. A vámkedvezményekre vonatkozó iratok (Thesaurus, F Telonium) többségét is hasznos volna a későbbiek során kikérni. A Supplementum H. III/2., illetve III./3. alegységében található városkönyvek közül is több tartalmazhat a kutatásaim szempontjából fontos adatokat.

Végezetül, de nem utolsósorban ezúton is szeretném megköszönni mindazok munkáját, akiknek a segítsége nélkül nem kutathattam volna eredményesen a fent említett levéltárakban. Eperjesen Zuzana Kolesárová (zuzana.kolesarova@minv.sk) levéltáros és kutatófelügyelő nyújtott felbecsülhetetlen segítséget: nemcsak páratlan gyorsasággal hozta ki az általam kért iratokat, hanem számos esetben a szűkös napi iratkvótát (napi 10 db) is túllépte annak érdekében, hogy eredményesebben munkálkodhassak. Kassán többen is hozzájárultak kutatásaim sikerességéhez. Hajdú Mária igazgató asszony (maria.hajduova@kosice.sk) eligazított a segédletek között és hasznos tanácsokkal szolgált a kutatást illetően. Hálás köszönet illeti a kutatószolgálaton dolgozó Anna Pétert, aki mindig készségesen és gyorsan kihozta az általam kért iratokat, továbbá munkám segítése érdekében szintén több alkalommal is túllépte a napi 10 darab iratra korlátozott limitet. Hasznos tanácsokkal segítette munkámat a levéltár másik munkatársa, Szeghy Gábor is, akit hasonlóképpen köszönet illet ezért.